

капитала. Таким образом, введения налоговой льготы для какого-то сектора рынка этот сектор становится более привлекателен для инвесторов, в него начинают интенсивно притекать новые капиталы и, соответственно, увеличивается рыночная стоимость

Сложившаяся на сегодняшний день в Узбекистане налоговая политика становится одним из ключевых факторов, влияющих на темпы экономического роста, структурной перестройки и модернизации экономики, направленных на достижение конечной цели — рост благосостояния населения и процветание страны.

Список использованной литературы

1. Конституция Республики Узбекистан. Ташкент: – Узбекистан, 2003.
2. Налоговый Кодекс Республики Узбекистан. Ташкент:- Адолат, 2008.
- 3.Ўзбекистон иқтисодийни либераллаштириш йилларида./ Бекмуродов А. ва бошқалар., 1,2,3,4,5-қисмлар. Академик С.С. Фуломов тахрири остида. – Т.: ТДИУ, 2006. – 66 б.
- 4.Налоговая политика: ключевой фактор социально-экономического развития / Парпиев Б., 30 август 2016, www.solig.uz.
- 5.Модели финансирования вузов: анализ и оценка. / Под ред. С.А. Белякова. - М.: ИЭПП, 2005, - С.282.
6. Ревизия и контроль: Учеб.пособие / М. В. Мельник, А. С. Пантелеев, А. Л. Звездин. М., 2007. С. 15.

Даньків Й. Я.

кандидат економічних наук, професор
Ужгородський національний університету
м. Ужгород, Україна

Остап'юк М. Я.

кандидат економічних наук, професор
Карпатський інститут підприємництва Університету «Україна»
м. Хуст, Україна

Яремко І.Й.

доктор економічних наук, професор
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ XIV-XV СТОЛІТТЯХ

У XIV - XV століттях розвиток торгівлі на західноукраїнських землях був уже дуже високим, а це вимагало і чіткої грошової системи, обліку, оподаткування.

Відомо, що у Львові в другій половині XIV ст. уже почали випускати свої гроші з гербом Галицького князівства. Внаслідок роздрібненості України українські гроші набувають другорядного значення, на перше місце виходять європейські монети. Провідне місце посідає празький гріш. На рівні держави почав вестись облік наявної грошової маси.

Важливими центрами торгівлі були Київ, Львів, Кам'янець-Подільський, Луцьк. Утворюються купецькі курії, де була запроваджена оригінальна система обліку касових операцій. Касова книга складалася з двох половин: у першій половині записувався прихід, а в другій - видатки. Запис приходу містив такі реквізити: дата, сума прописом і цифрами, від кого надійшли гроші, підстава платежу. У видатковій половині відображалися такі реквізити: дата, посилання на розпорядчий документ, одержувач грошей, сума прописом і цифрами

цільове призначення видатку, спосіб оплати. У верхній частині касової книги на кожній сторінці зазначався рік.

Прихідні та видаткові касові книги велися у двох примірниках: один знаходився у купця, або касира, другий -- в особи, яка вела облік. Між записами не дозволялося залишати вільне місце. Особа, яка вела облік грошей в касовій книзі, складала присягу. Для будь-якого виправлення запису необхідно було мати спеціальну постанову. Щодо сум, то різниця записувалася у видатки, або прихід, неправильний запис не закреслювали, а підкреслювали і зверху писали правильний. Виправлення в цих книгах виконував тільки один спеціальний нотаріус. Ще до виходу перших книг з бухгалтерського обліку, в Україні вже зустрічаємося зі способами виправлення помилок, які на сьогодні залишилися майже тими ж, тільки два перших відображаються на рахунках бухгалтерського обліку. Очевидно, що ця методика обліку внаслідок значної зовнішньої торгівлі прийшла з країн Західної Європи, особливо Італії та Франції через Німецькі князівства в Польщу та Литву. На той час Україна повністю відійшла до польсько-литовської держави після унії Польщі з Литвою. Досить поширеною в обігу стає польська гривна, яка дорівнювала 48 грошам. З поширенням у XV столітті продажу товарів на виплату виникла необхідність у відкритті банків. У торговельних містах України відкриваються торговельно-банківські доми. Існуюча форма кредиту була у вигляді застави (іпотечний кредит). Це, в свою чергу, викликало необхідність появи векселя. Вексельний обіг вимагав відповідно і вексельного обліку.

З боку польського короля торговельні міста, зокрема Львів, мали значні пільги. Так, в кінці XIV століття Львів одержав "складське" право, яке зобов'язувало всіх купців, які проїжджали Львовом, протягом двох тижнів торгувати своїми товарами, за винятком солі. У 1460 р. король Казимир надав львівським купцям пільги в сплаті мита на території Польського королівства, а Львову - виняткове право оптової торгівлі та дорожнього примусу. У той же час міське населення платило податок із всього майна як рухомого, так і нерухомого в розмірі 4% від його вартості. Оподатковувалися копальні, млини, корчми. Виникає в середині XV століття непрямий податок-акциз. Ним оподатковувалися тільки алкогольні напої. Хоч міщани й українська шляхта мали значне полегшення в податках, основним тягарем вони лягали на селян. Селяни платили десятину церкві, оподатковувалися також ті селяни, які розводили овець. Селяни виконували різноманітні примусові роботи, особливо важким податком-повинністю була "стація" утримання війська під час постою.

Отже, складна податкова система, торгівля, банки, ремесла - все це вимагало розвитку і вдосконалення облікової системи, яка була повністю зорієнтована на Західну Європу.

Список використаних джерел

1. Даньків Й.Я. Історія становлення обліково-правової культури України. / Й.Я. Даньків, М.Я. Остап'юк. – Бухгалтерський облік і аудит - №6 – 2010. – с. 34-39.
2. Даньків Й.Я. Історичні нариси обліково-правової культури: Європа і Україна (від зародження до наших днів): монографія / Й.Я. Даньків, М.Я. Остап'юк. - Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. - 160 с.
3. Лучко М.Р. Історія обліку: світ та Україна, погляд крізь роки / М.Р. Лучко, М.Я. Остап'юк. - Тернопіль: «Зорепад», 1998. – 151с.
4. Мних Є.В. Розвиток обліку в Галичині (історичні та методологічні аспекти) / Є.В. Мних, В.Є. Швець, І.Й. Яремко. - Львів: Каменяр, 2001.-208с.
5. Нестерович В. Упрощене книговодство і податки / Практ. підручник, Львів: Союз Українських купців і Промисловці, 1935 – 128 с.
6. Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й. Я. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. – Друге вид., виправл., і доповнення – Київ: Знання, 2009. – 278 с.
7. Торговля на Україні XIV – середина XVII століття: Волинь і Наддніпрянина / Упор. В.М. Кравченко, Н.М. Яковенко – Київ: Наукова думка, 1990. – 408 с.